

Uutiskirje

3/2010

Metsiin perustuvia biotuotteita

Hyvinvointipalvelut ja tavoitteellinen metsänomistus lisääntyvät

Pk-yrittäjät tulevaisuuden toimijoita

Monipuolisuutta metsien käyttöön ja hoitoon

Metsistä biomateriaaleja ja hyvinvointia 2050

Metsäalan tulevaisuusverstaassa syntyi kuva metsäalasta vuonna 2050. Uusiutumattomien luonnonvarojen ehtyessä siirrytään kohti biomateriaalipohjaisia tuotteita. Palvelujen ja tuotteiden kehittäminen ja liiketoiminnan synnyttäminen uusien teknologioiden, metsien energiakäytön, palvelujen viennin, hyvinvointimetsän ja metsänomistajuuden aloille vaatii yhteistyötä metsäalan ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa ja uusien pk-yritysten syntymistä.

Metsiin perustuvia biotuotteita

Metsäalan ennakointiyksikkö järjesti loka-kuussa tulevaisuusverstaan, jossa pohdittiin miltä metsäala näyttää vuonna 2050 ja mitä pitäisi tehdä, jotta metsäalan tarjoamat tulevaisuuden mahdollisuudet saataisiin hyödynnettyä. Verstaaseen osallistui yhteensä noin 50 eri alojen asiantuntijaa, joista reilu viidennes tuli yrityksistä.

Tulevaisuusverstaan osallistujien mukaan vuoteen 2050 mennessä luonnonvarojen ehtyessä biomateriaalit ja -tuotteet valtaavat markkinat. Näin myös puuhun perustuvilla tuotteilla syntyy uutta kysyntää. Metsäalan kehitystyössä kannattaa tavoitella sellaisia uusia teknologioita ja tuotteita, joilla voidaan korvata uusiutumattomiin luonnonvaroihin perustuvia tuotteita, kuten muoveja.

Paperin ja kartongin tuotanto laajenee monipuoliseksi kuidunjalostukseksi. Puukuidusta on löydettävissä ratkaisuja moniin jatkossa ongelmallisiin materiaalikysymyksiin, kuten korvaamaan runsaasti makeaa vettä vaativaa puuvillaa. Maailman 10 miljardia ikääntyvää ihmistä tulee tarvitsemaan monenlaisia kuitutuotteita elämänsä eri vaiheissa. Ratkaisuja arjen käytäntöihin tarvitaan muun muassa lukijoille, ruuan pakkaajille ja hygieniastaan huolehtiville. Tuotanto on nykyistä enemmän pienemmissä yksiköissä lähellä raaka-aineita.

Metsien energiantuotannolla tuetaan Suomen energiaomavaraisuustavoitteita ja huoltovarmuutta. Valtaosa metsäenergia-alan yritysten tuottamista jalosteista ja energiasta käytetään Suomessa. Koska puuraaka-ainesta käydään entistä suurempaa kädenvääntöä puun käyttömuotojen lisääntyessä, puun energiakäyttö sijoittuu pääasiassa materiaalikierron loppuun. Suomalaiset yritykset ovat globaaleja bioenergia-alan osaamisen

ja teknologian viejiä. Toisaalta tulevaisuusverstaassa epäiltiin, että vuonna 2050 puun energiakäyttö olisi jo hiipumassa, sillä teknologisten läpimurtojen ansiosta energia tuotetaan silloin tehokkaammin ja halvemmin muilla menetelmillä.

Ilmastonmuutos avaa markkinoita palvelujen viennille. Uusia tarpeita syntyy esimerkiksi maankäyttöreformin ja luonnonvaroista käytävän kilpailun seurauksena. Suomalaisen vahvuutena nähtiin teknisen ja toimita-paosaamisen lisäksi suunnitteluosaaminen ja suurten kokonaisuuksien hallinta esimerkiksi metsien kasvattamisessa, logistiikassa ja metsävarojen hallinnassa.

Suomen pienentyvät ikäluokat ja koulutuksen kysynnän kasvu kehittyvillä alueilla suuntaavat erityisesti korkeakoulutuksemme tarjontaa ulkomaille. Kansainväliset opiskelijat tulevat olemaan Suomen osaamisen viennin voimavara: tarvitsemme osaajia sieltä missä vientimarkkinat ovat.

Hyvinvointipalvelut ja tavoitteellinen metsänomistus lisääntyvät

Vuonna 2050 metsillä nähtiin olevan suuri merkitys hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäjänä, hyvinvointimetsänä. Taustalla on arvojen muutos, jonka seurauksena yksilöiden henkistä ja fyysistä hyvinvointia arvostetaan talouskasvua enemmän.

Hyvinvointialan yrittäjät tarjoavat liikuntaan, hiljaisuuteen, rauhoittumiseen, elämyksiin, terveelliseen ravintoon ja monipuoliseen hyvinvointiin liittyviä palveluja ja helpottavat luontoon pääsyä. Alan toimijoita ovat mm. metsänomistajat, matkailuyrittäjät, lääkärit ja psykologit. Valtion metsät nähtiin hyvinvointiyrittäjyyden resurssina ja uutena palveluympäristönä.

Metsien hyvinvointimerkityksen kasvu perustuu vahvasti jokamiehenoikeuksien säilymiseen. Toisaalta metsänomistajien tavoitteet tuotteistaa hyvinvointi- ja muita aineettomia palveluja edellyttävät jokamiehenoikeuksien rajoittamista.

Metsänomistajuuden nähtiin muuttuvan entistä tavoitteellisemmaksi toiminnaksi. Toimintaa suuntaavat biomassan lisääntyvä kysyntä ja palvelutarpeiden laajentuminen. Metsänomistumuotojen kirjo kasvaa osakeyhtiöiden ja rahastojen myötä. Uutena muotona voi olla eettinen omistus, joka tarkoittaa hyvän tekemistä tuottamalla metsän avulla muun muassa ilmastohyötyjä. Metsänomistajan asiakas ja yhteistyökumppani on yhä useammin pk-yritys.

Pk-yrittäjät tulevaisuuden toimijoita

Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on keskeinen rooli kehitettäessä uusia metsien ja puun hyödyntämistapoja ja tuotaessa niitä markkinoille. Tällä hetkellä pk-yrityksiä on vähän niin metsätaloudessa kuin jalostus- ja palvelutoiminnassa, joten tulevaisuuden mahdollisuuksien muuttaminen liiketoiminnaksi edellyttää uusien yritysten syntyä. Yrittäjyyttä on tuettava kokonaisvaltaisesti: tutkimuksessa on kehitettävä uusia liiketoimintamalleja ja markkinatutkimusta, koulutuksessa myymisen taitoja, alalle on luotava toimivat metsäpalvelumarkkinat jne. Tärkeitä keinoja ovat myös metsäalan pk-yrityksiä palvelevan innovaatiojärjestelmän ja riskirahoitusjärjestelmän parantaminen.

Perusoletuksena tulevaisuusverstaiden hahmottelemalle kehitykselle oli maailman talouskasvun jatkuminen. Verstaassa ei pohdittu sitä, miten metsäala voisi varautua tilanteeseen, jossa esimerkiksi luonnonvarojen rajallisuus ja ilmastonmuutoksen eteneminen rajoittavat talouskasvu.

Metsiin perustuvien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen ja liiketoiminnan syn-

nyttäminen vaativat monialaista osaamista ja kykyä toimia yhteistyössä muiden toimialojen osaajien kanssa. Metsäala pyrkii yhä vieläkin etsimään menestymismahdollisuuksia metsäalalle, ei metsään perustuvia ratkaisuja muiden alojen ongelmiin. Menestymismahdollisuudet ovat paremmat, jos pystymme sietämään paremmin erilaisuutta ja erimielisyyttä, kehitämme kokonaisuuksia metsästä asiakkaille saakka ja houkuttelemme mukaan uusia toimijoita.

Tulevaisuusverstaan tarkemmat tulokset ovat luettavissa osoitteessa www.metsaennakointi.fi

Monipuolisuutta metsienkäyttöön ja hoitoon

Metsäalan ennakointiyritysanalysoi kesällä 2010 Otakantaa.fi-foorumilla käydyn metsäkeskustelun maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta. Keskustelussa nousi esiin toive metsien käytön ja hoidon monipuolistamisesta, jonka ei nykyisellään katsottu toteutuvan. Metsien käyttöä koskevassa keskustelussa monipuolisuus ymmärrettiin talouskäyttönä, virkistyskäyttönä, suojeluna, ekosysteemipalveluina sekä uudenlaisina jalostettuina tuotteina. Metsänhoidon osalta keskustelu nosti esiin halun muuttaa nykyisiä metsänhoidon käytäntöjä ja lisätä omistajan päätösvaltaa. Metsien käsittelyn monipuolisuus täsmentyi monikäytön, jatkuvan kasvatuksen, sekametsien ja vahvistuvan omistajavallan näkemyksiin.

Keskustelu tavoitti melko vähän keskustelijoita metsäalan ulkopuolelta. Kysymyksenasettelu vaati ilmeisesti liikaa asiantuntemusta syyttääkseen laajemman kansalaiskeskustelun. Kaikesta huolimatta Otakantaa.fi-foorumi toteutti tärkeää tavoitetta kansalaisten ja hallinnon vuorovaikutuksen lisäämisestä ja oli hyvä avaus sähköisen kansalaisfoorumien käytölle.

Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Seuraavat julkaisut osoitteesta www.metsaennakointi.fi:

Tuuva-Hongisto: Analyysi otakantaa.fi-foorumilla käydyistä metsien käyttöä ja metsänkäsittelymenetelmiä koskevasta keskustelusta

Tuuva-Hongisto: Puu asumisessa - kuluttajanäkökulma puurakentamiseen

Puu asumisessa -aamukahvitilaisuuksien materiaalit

Ihalainen & Niskanen: Kustannustekijöiden vaikutukset bioenergian tuotannon arvoketuissa

Maa- ja metsätalousministeriön Kansallisen metsäohjelman ja työ- ja elinkeinoministeriön Metsäalan strategisen ohjelman toinen metsäalan tulevaisuusverstaas 7.10.2010 Helsinki, raportti

Ahvenainen & Hietanen: Matkalla biokauteen - miten verkottunut bioketju punotaan? Case Varsinais-Suomi. Tutu-julkaisuja 2/2010. Saatavilla piakkoin: <http://ffrc.utu.fi/julkaisut/tutu-sarja>

Metsäalan ennakointiyrityksen uutiskirje

Julkaisija:
Metsäalan ennakointiyritys
Itä-Suomen yliopisto
PL 111
80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina

Metsäalan ennakointiyritys Internetissä:
<http://www.metsaennakointi.fi>

Voit saada tiedon uutiskirjeen ilmestymisestä sähköpostilla ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@uef.fi

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO
Regional Council of North Karelia

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

